

Turun vankila / TT

Asiantuntijalausunto

Julkinen

RISE/1571/2026

10.4.2026

Eduskunnan lakivaliokunta

Asia: HE 25/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Rikosseuraamuslaitoksen organisaation ja rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistaminen

Eduskunnan lakivaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa Turun vankilasta koskien Hallituksen esitystä 25/2026. Lausunnon antaa Turun vankilan yksikönpäällikkö Tomi Tuovinen ja lausunto on tehty vankiloiden, erityisesti Turun vankilan, näkökulmasta.

Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisten tehtävien järjestäminen

Esityksessä on useita Rikosseuraamuslaitoksen operatiivisten tehtävien uudelleen järjestämisen edellyttämiä ja niitä tukevia kohtia.

Nykyinen vankilan yksikönpäällikön nimike on aiheuttanut epätietoisuutta ja hämmennystä, koska niin vangit, henkilökunta kuin yhteistyökumppanit ja täysin siviili-ihmisetkin ymmärtävät ja ovat tottuneet siihen, että vankilaa johtaa vankilan johtaja. Valvontahenkilökunnan esimiehisyyttä kuvaa nykyistä rikosseuraamusesimiestä paremmin nimike ylivartija, joka on samalla myös nykyvaatimusten mukaisesti sukupuolineutraali.

Päätöksen teon toimivallan laskeminen alemmalle tasolle, peilaten aiempaa enemmän sitä tehtävän päätöksen vaatimuksiin ja mahdolliseen rajoittavuuteen, vapauttaa erityisesti johtajien ja apulaisjohtajien työaikaa yksikön johtamiseen, kehittämiseen ja esimiestyöhön. Erinomaisena muutoksena näen myös sen, että päätöksen teon toimivaltaa muutetaan niin, että laissa sekä toiminnoista vastaavalla että turvallisuudesta ja järjestyksestä vastaavalla virkamiehellä ne ovat yhtenevät.

Apulaisjohtajat käyttävät yksikönpäällikön toimivaltaa sijaistaessaan yksikönpäällikköitä (jatkossa johtajia) lomien ja muiden poissaolojen aikana, joten on perusteltua nostaa apulaisjohtajan kelpoisuusvaatimus samalle tasolle kuin yksikönpäällikölläkin (ylempi korkeakoulututkinto).

Rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistaminen

Julkisuudessa on, melko näyttävästi ja enimmäkseen negatiivisessa valossa, nostettu esiin Hallituksen esitykseen liittyvä Rikosseuraamusalan koulutusjärjestelmän uudistus. Yksikössä täysipäiväisesti työskentelevänä voin todeta, että esitetty koulutusuudistus ei yksikön yhteisissä tilaisuuksissa tai arkipäivän keskusteluissa näyttäydy ollenkaan negatiivisena asiana. Ehdotettua perinteisen tutkintokoulutuksen rinnalle esitettyä työssäoppimisen väylän kautta tapahtuvaa koulutusta pidetään ja itsekin pidän sitä hyvänä, tarpeellisena ja tervetulleena uudistuksena.

Turun vankilaan valmistuu vuoden 2028 alussa uusi sellirakennus, johon tulee 143 vankipaikkaa. Uudesta sellirakennuksesta, keskimääräisestä vaihtuvuudesta, eläköitymisestä ja tällä hetkelläkin avoimina olevista vartijan viroista johtuen tulee Turun vankilan rekrytointitarve vuoden 2028 alkuun mennessä uusille vartijoille olemaan arviolta noin 80 vartijaa. Määrä on prosentuaalisesti valtava (n.25%) verrattuna nykyisen koulutusjärjestelmän tuottamaan määrään. Suomessa on kuitenkin 26 muutakin vankilaa, joiden rekrytointitarpeet pitäisi pystyä täyttämään.

Vartijakoulutuksen volyymia on siis välttämätöntä saada nostettua ja sen aikaansaamiseksi myös koulutuksen houkuttelevuutta pitää saada paremmaksi. Katson, että hallituksen esityksessä olevat uudistukset lisäävät koulutuksen houkuttelevuutta ja mahdollistavat ammattitaitoisten vartijoiden kouluttamismäärien kasvun. Monimuotoisempi, enemmän työssäoppimiseen suuntautunut ja vähemmän Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen sijaintiin sidottu koulutus mahdollistavat sen. Pidän absurdeina väitteitä koulutuksen tason laskusta työssäoppimisen väylän kautta valmistuville. Lähtökohtaisesti työtä oppii parhaiten tekemällä. On tietysti tärkeää, että myös teoriapuoli (esim. lakiosaaminen) on hallussa. Osaamisen taso pidetään tasalaatuisena sillä, että testit, kokeet ja näytöt pidetään samoina. Erityisesti tähän tarvitaan Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen ammattitaitoisten opettajien pedagogista osaamista ja ammattitaitoa.

Vankilan yksikönpäällikkönä minua mietityttää se, että pystytäänkö Risestä, nykyisessä valtiontalouden tilanteessa, osoittamaan laitoksille riittävät lisäresurssit työssäoppimisen väylän kautta tapahtuvaan opintojen ohjaamiseen? Tarvittavan työajan löytyminen nykyisen koulutusjärjestelmän mukaisten työssäoppimisjaksojen ohjaukseenkin haastaa vankilan niukat henkilöstöresurssit.

Rikosseuraamusten täytäntöönpanoon liittyvien toimintojen hankkiminen yksityiseltä palveluntuottajalta

Suurin osa tällaisista sopimuksista tehdään ja tullaan jatkossakin tekemään vastuualueilla ja/tai rikosseuraamuskeskuksen johtajan toimesta. Selkeän sääntelyn saaminen on tervetullutta ja tarpeellista. Näen myös tarkoituksenmukaisena sen, että asiasta säädetään yhteen, rikosseuraamuslaitoksesta annettuun, lakiin.

Tomi Tuovinen
yksikönpäällikkö
Turun vankila